

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

3 ביוני 2024

1758

כ"ו באייר התשפ"ד

עמוד

הצעת חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד
בעבירת ביטחון) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2024. 1024

הצעת חוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון) (תיקון מס' 2), התשפ"ד-2024

1. בארכת תוקף
בחוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2024, בסעיף 1, במקום "י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024) יבוא "י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024)".

דברי הסבר

קשרים מגוונים; מספר הקורבנות והעדים הוא עצום – בהם אלפי פצועים המצויים במצב פיזי או נפשי קשה, שמקשה על גביית העדויות; היקף הראיות הוא עצום; החקירה התנהלה בתחילה בזמן לחימה קשה באזורים שבהם בוצעו הפשעים, ונוסף על כך חלק מהזירות הוכרו כשטח צבאי סגור והיה קשה להגיע אליהן לאיסוף ראיות. גם כיום החקירה מתנהלת במקביל לחימה ולקרבות שעדיין נמשכים בשטח עזה וכן תחת התקפות רב-זירתיות, בעיקר באמצעות ירי מרחוק, שמופנות כלפי שטח המדינה, גם אם בעצימות נמוכה יותר.

בהינתן מספר העצורים ומורכבות החקירה כמפורט לעיל, צפויה החקירה הפלילית לארוך עוד פרק זמן של כמה חודשים. לצורך כך, הוקם במשטרת ישראל צוות חקירה ארצי מיוחד, אשר פועל לחקירת המחבלים הרבים שנעצרו ולאוסף ראיות בעשרות זירות טבח בעוטף עזה.

כמו כן התווסף מספר לא מבוטל של מעצרים במסגרת אירועי הלחימה בחבל עזה הנמשכים גם בימים אלה. הלחימה הנמשכת, החקירה המורכבת בכללותה, וכן הצורך הברור בהבטחת האינטרס הלאומי שבשמירה על חיי אדם כמו גם בקידום החקירה, מצביעים לפני גופי החקירה אתגרים חסרי תקדים. בשים לב למורכבות הרבה כאמור, ברור מעבר לכל ספק כי סדרי הדין הקבועים היום בחוק המעצרים לעניין החזקת עצורים בטרם הגשת כתב אישום נגדם, שנועדו לחקירות פליליות ממוקדות ותחומות, אינם מתאימים לנסיבות יוצאות הדופן של המלחמה, ונדרש הסדר חוקי אחר בנושא.

לנוכח האמור והדחיפות המיוחדת לקביעת הסדרים בנושא הארכות המעצרים של אותם עצורים, ביום כ"ג בחשוון התשפ"ד (7 בנובמבר 2023) הותקנו תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2023 (להלן – תקנות שעת החירום), אשר שינו את התקופות המפורטות בסעיף 17(א), (ב) ו-ד) לחוק המעצרים, החלות על "עצור" כפי שהוא מוגדר בתקנות. תקנות שעת החירום הותקנו לתקופה של שלושה חודשים, זאת, בשים לב לסעיף 39(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, הקובע כי "תוקפן של תקנות שעת חירום יפקע כעבור שלושה חודשים מיום התקנתן, זולת אם הוארך תוקפן בחוק".

כללי בבוקר יום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה על מדינת ישראל. אלפי מחבלים חדרו משטח רצועת עזה לשטחה של ישראל מהיבשה, מהאוויר ומהים ותקפו באכזריות אזרחים וחיילים, במקביל לשיגור של אלפי רקטות לשטח מדינת ישראל. במתקפת הטרור רצחו מחבלים מעל 1,200 אזרחים וחיילים ישראלים ופצעו אלפים, ולמעלה מ-200 אזרחים וחיילים נחטפו לשטח רצועת עזה.

לנוכח האירועים האמורים, הכריז שר הבטחון באותו יום על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ג) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951. בהתאם לסעיף 9(א)5 לחוק האמור, החליטה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ביום כ"ז בתשרי התשפ"ד (12 באוקטובר 2023), לאשר את ההכרזה בשטחה של כל מדינת ישראל. הכרזה זו הוארכה מזמן לזמן על ידי הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכעת היא בתוקף עד יום כ"ט באייר התשפ"ד (6 ביוני 2024) בשטחים וביישובים המפורטים בהודעה על ההכרזה (ראו ילקוט הפרסומים 12423, התשפ"ד, עמ' 8222).

ביום כ"ג בתשרי התשפ"ד (8 באוקטובר 2023) הודיע הקבינט המדיני-ביטחוני כי הכריז על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה. בהתאם להכרזה, אירועי מלחמת "חרבות ברזל" החלו ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) בשעה 6:00 בבוקר.

במהלך הלחימה נתפסו בשטחה של מדינת ישראל מספר רב של מחבלים, ולגבי רובם מתקיים הליך חקירה פלילי בחשד לעבירות ביטחון, כהגדרתן בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ז-1996 (להלן – חוק המעצרים).

חקירת המחבלים שלקחו חלק במתקפת הטרור היא מורכבת וחריגה, ולה מאפיינים ייחודיים שטרם נודע כמותם בישראל: החקירה מתייחסת לפשעים האכזריים שביצעו המחבלים, אך תכליתה גם להפיק מידע רב ערך להמשך המלחמה; היא נטובה סביב עשרות זירות שבהן התחוללו הפשעים; יש מספר גדול של מחבלים שביניהם

¹ ס"ח התשפ"ד, עמ' 500 ועמ' 628.

דברי הסבר

ששופט רשאי להורות על תקופת מעצר קצרה מהתקופה האמורה, מטעמים מיוחדים שיירשמו. כמו כן נקבע בחוק כי לא יחולו על עצור לפיו הוראות סעיפים 59 ו-62 לחוק המעצרים, וכי לא יחולו על עצור שהוא קטין הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, בדבר תקופות מעצר קצרות יותר, וכן לא תחול ההוראה שבסעיף 47 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

בהמשך, בשל הצורך הביטחוני והחקירתי הוארך תוקף החוק עד יום י"ב בסיוון התשפ"ד (18 ביוני 2024).

לנוכח ההכרח הביטחוני והחקירתי בהמשך החזקת העצורים הנכנסים בתחולת החוק במעצר, עולה הצורך בהארכה נוספת של תקנות שעת החירום במסגרת הארכת תוקף החוק, לתקופה נוספת שתאפשר השלמת הליכי החקירה וקבלת החלטה בדבר העמדה לדין, כל זאת בכפוף לצורכי גופי האכיפה.

סעיף 1 בשל האמור בחלק הכללי של דברי ההסבר ולנוכח מועד פקיעת תקנות שעת החירום בהתאם לסעיף 1 לחוק, מוצע לתקן את הסעיף האמור כך שתוקפו יוארך עד יום י"ז בכסלו התשפ"ה (18 בדצמבר 2024).

לפיכך, ובשל הצורך הביטחוני והחקירתי בהמשך הארכת מעצרים של העצורים האמורים, קידמה הממשלה הצעת חוק להארכת תוקפן של תקנות שעת החירום, תוך כדי התאמתן. בהתאם לכך, ביום כ"ו בשבט התשפ"ד (5 בפברואר 2024) נכנס לתוקף החוק לתיקון ולהארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (חרבות ברזל) (הארכת מעצר לחשוד בעבירת ביטחון), התשפ"ד-2024 (להלן – החוק), אשר האריך את תקנות שעת החירום תוך תיקון עד יום י' באדר ב' התשפ"ד (20 במרץ 2024).

בהתאם להסדר בחוק מוגדר "עצור" כחשוד בעבירת ביטחון בשל פעולות האיבה, המוגדרות כפעולות האיבה שהתרחשו מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ח בתשרי התשפ"ד (13 באוקטובר 2023), ובשל פעולות המלחמה, המוגדרות כפעולות המלחמה בחבל עזה החל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023). עוד מגדיר החוק "הליכי חקירה" במונח רחב, כחקירת פעולות האיבה בכללותן, כנגד כלל העצורים והמעורבים בגין אירועים אלה, לרבות חקירת שלבי התכנון וההיערכות שקדמו לביצוע המעשים, וקובע כי לגבי עצור כהגדרתו בחוק, יקראו את חוק המעצרים כך שעל מי שנכנס בתחולת החוק ונעצר בצו בית המשפט יחולו תקופות מעצר ארוכות יותר, בנות 45 ימים כל אחת. נוסף על כך התקנות תוקנו כך

